

Storgt. 11
0155 Oslo, Norge
Tlf: 47-23010300
Fax: 47-23010301
fokus@fokuskvinner.no
<http://www.fokuskvinner.no>

Hørings svar til NOU 2011:18 Struktur for likestilling

FOKUS – Forum for Kvinner og Utviklingsspørsmål takker for muligheten til å gi kommentarer til NOU 2011:18 om struktur for likestilling.

Vi vil begynne med å gi anerkjennelse til utvalget, som har gjort en meget god jobb og har kommet med en grundig innstilling, med mange interessante forslag til videre diskusjon.

FOKUS, som jobber med internasjonale kvinner og likestillingsspørsmål, ser det ikke som naturlig at vi går inn i alle deler av utvalgets innstilling da dette vil bli dekket av de av FOKUS medlemsorganisasjoner som er invitert til å levere hørings svar. Vi vil i det følgende ta for oss de delene som vi mener hører til det fagfelt og del av struktur for likestilling FOKUS gjennom sin rolle dekker, og der vi mener at vi har en spisskompetanse til å kunne gi konkrete innspill.

♦ *Kapittel 3 – Diskrimineringsvern og aktivt likestillingsarbeid. Lovgrunnlaget*

Det påpekes her et spesielt ansvar påliggende LDO i forhold til oppfølging av CEDAW og CERD og komiteen har gjort analyser av hvordan denne oppfølgingen fungerer. Det man ikke har sagt noe om er sivilt samfunns viktige rolle i forhold til oppfølging av konvensjonene og ivaretagelse av kvinne- og likestillingsperspektiv. Komiteene som følger opp konvensjonene på vegne av FN påpekte ved Norges forrige rapportering manglende involvering av sivilt samfunn den gangen. Ved rapportering i februar 2012 var sivilt samfunn involvert på en helt annen måte, og dette ga komiteen klare, positive meldinger tilbake på. Videre involvering av sivilt samfunn må sikres, både i forberedelse av rapportering med egne skyggerapporter og i oppfølging etter høring har funnet sted og komiteen har avlevert sin rapport. Det må sikres økonomiske midler til sivilt samfunn både til forberedelser og til deltagelse i oppfølging. Når det i utredningen står at det påhviler et spesielt ansvar for LDO i forhold til oppfølging av to konvensjoner mener FOKUS at dette er en uheldig innsnevring av behovet for helhetstenking i forhold til norske konvensjonsforpliktelser. Menneskerettsloven har tatt opp i seg definerte kjernekonvensjoner og ble utvidet, etter pålegg fra Stortinget, med Barnekonvensjonen i 2003 og så Kvinnekonvensjonen i 2009. Alle menneskerettighetskonvensjonene har behov for et kvinne- og likestillingsperspektiv og en overvåking i forhold til oppfyllelse av de ulike konvensjonenes artikler. Det må ved all rapportering foreligge et krav om at man skal se på disse aspektene.

Ansvar for å følge opp forpliktelsene i forhold til CERD og CEDAW må ikke kun ligge hos LDO, men må også ivaretas av Norsk Senter for Menneskerettigheter. Hos sistnevnte har fokus på, og kapasitet i forhold til kvinner og likestilling vært for svak. Da Norge rapporterte i forhold til CEDAW i 2012 hadde ikke Norsk Senter for Menneskerettigheter levert noen form for rapport, og var ikke synlig involvert i prosessen før et par uker før selve høringen skulle finne sted.

Det er behov for en klarere struktur på helhetlig blick og oppfølging av de internasjonale menneskerettighetsforpliktelsene ut fra et kvinne- og likestillingsperspektiv.

I kapittel 3 diskuterer også utvalget vern mot sammensatt diskriminering. Dette støttes fullt ut fra FOKUS side. I skyggerapporten til CEDAW, som ble innlevert til komiteen på vegne av norsk sivilt samfunn i juni 2011 var mangel på evne og vilje til å se interseksjonalitet et av hovedpoengene. Det går

igjen på en rekke områder og må løftes opp slik at det blir ivaretatt på en helt annen måte enn hva som skjer i dag.

Kapittel 4 – Departementenes likestillingsarbeid

Den integrering av likestilling som skjer i departementene er variabel i praksis og er i for stor grad også del av ulike regjeringers satsninger og omorganiseringer internt i avdelinger i departement. I noen tilfeller til det bedre, men også til det verre med pulverisering av faktisk ansvar. I forhold til økende grad av mainstreaming må spisset satsing på likestilling i egne enheter vike. Et eksempel på dette er omorganisering i Utenriksdepartementet som trådte i kraft i september 2011, hvor seksjonen som hadde hovedansvar for oppfølging av kvinner og likestilling ble fordelt ut på ulike enheter og samlet kapasitet svekket. Dette merker vi allerede konsekvensene av. Noe av argumentasjonen for overføring av oppgaver til ulike avdelinger og seksjoner ble lagt på mainstreaming, samtidig som det er helt klart at vi fremdeles må ha både spissfokus og mainstreaming. Ved denne type omorganiseringer mister man også fagkompetanse, og vi ser at UD i større grad nå legger oppgaver på kvinner og likestilling over på Norad, som sitter med annet mandat på utviklingsspørsmål og oppfølging enn UD.

I tilfeller hvor man har handlingsplaner eller strategier som skal følges opp tverrdepartementalt og er sektorovergripende er roller og ansvar noen ganger manglende, og det er problematisk for sivilt samfunn å følge opp og ansvarliggjøre, samt å få informasjon om hvordan midler brukes og hvordan midler kan søkes av sivilt samfunn. Et klart eksempel på dette er oppfølging av Handlingsplanen og Strategien på Sikkerhetsrådsresolusjon 1325 om kvinner, fred og sikkerhet. Her er ansvar fordelt på UD, BLD, Forsvarsdepartementet og Justisdepartementet. Det påligger ikke ansvar for noen samordnet rapportering på oppfølging, det er ikke mulig å spore bruk av midler fordi disse er fordelt på flere ulike departements budsjett, og det er ikke avklart hvem som skal forholde seg økonomisk i forhold til sivilt samfunn i Norge. Denne delen av oppfølging ble også tatt opp i sluttrapporten til CEDAW komiteen i februar 2012, og det ble også stilt konkrete spørsmål til norske myndigheter under høringen i Genève. Nasjonale likestillingsforpliktelser må også speiles i ulike departements budsjetter. Utenrikspolitiske og utviklingspolitisk har man nå en satsning med fem hoved stolper på norsk politikk. En av disse er kvinner og likestilling. Det er også sagt at dette skal mainstreames inn i de fire andre hoved stolpene. I hvilken grad dette skjer er ikke enkelt å se ut fra budsjettproposisjonen. Det ble i Utenriksdepartementets budsjettprop. for 2012 gjort retoriske grep for å styrke synlighet av kvinner- og likestillingsperspektiv i «brødtekst», men når man kom til formulering av mål manglet oppfølging av tekst i stor grad. Stolpen kvinner og likestilling er også den som har svakest finansiering, og UN Women er den av de større FN organisasjonene som får minst midler i frie bevilgninger. UN Women bevilges en tiendedel av det som bevilges til UNDP og UNFPA og UNICEF får også tilført betraktelig mer midler. Dette speiler i så måte også nasjonale midler til kvinner og likestilling.

De eksisterende markører for å måle bruk av midler internasjonalt til kvinne- og likestillingsformål brukes tilfeldig og gir ikke noe helhetlig og klart bilde. Det finnes ikke gjennomgående statistikk eller markører på likestilling for å måle de andre fire stolpene i norsk utenrikspolitikk. FOKUS har vært i kontakt med Norad for å få ut oversikt på klima og miljø, men dette var ikke tilgjengelig.

Kapittel 6 – Et nytt direktorat for likestilling. Regionale utviklingsmidler

I forhold til opprettelse av nytt direktorat mener vi at ideen er interessant og bør diskuteres videre. Vi vil anta at ansvar for oppfølging av internasjonale perspektiver avklares på samme måte som man f.eks. har gjort med Helsedirektoratet i forhold til hiv/aids. Det må være en av de forutsetninger FOKUS vil følge opp i videre diskusjon.

Kapittel 7 – Samråd med likestillingsorganisasjoner og med partene i arbeidslivet

FOKUS er enig med utvalget i at de midler som bevilges til kvinne- og likestillingsorganisasjoner er svært lave. Dette speiles også i forhold til organisasjonenes internasjonale arbeid. Man har i Norge tre store paraplyorganisasjoner som ivaretar det internasjonale engasjementet til kvinneorganisasjoner og

kvinnegrupper, funksjonshemmedes organisasjoner, og til kristne organisasjoner. Disse tre er FOKUS (76 medlemsorganisasjoner), Atlas-Alliansen (16 medlemsorganisasjoner), Digni (19 medlemsorganisasjoner). I tilskudd til internasjonalt arbeid via avtale med Norad mottar de tre henholdsvis 32 millioner, 78 millioner og 145 millioner kroner. Dette for å vise helhet i bildet på behov for helhetlig tankegang, struktur og satsning.

Når det gjelder samarbeidet knyttet til den årlige Kontaktkonferansen mellom norske myndigheter og sivilt samfunn opp mot FNs Kvinnekommisjons møte, samt innspill til andre viktige internasjonale møter, så fungerer dette sett fra FOKUS ståsted meget bra. Det er helt klart behov for ytterligere dialog og møtestruktur i forhold til norske organisasjoner som jobber med kvinner og likestilling, men det er viktig å skille på de behov for dialog som finnes i forhold til nasjonale, regionale og lokale saker og der hvor det er behov for dialog på internasjonale prioriteringer. Det er ikke gitt at det vil være formålstjenlig med et et kontaktutvalg på likestilling som skal dekke alt. Til det er det for mange og ulike organisasjoner som jobber og som skal representeres. Det er også behov for å diskutere hvordan man skal velge ut hvem som skal sitte i et kontaktutvalg og på den måten representere bredden av norske organisasjoner.

Kapittel 9 – Ombudets tilsyn med FNs Kvinnediskrimineringskonvensjon og FNs rasediskrimineringskonvensjon.

Kommentarer til dette kapitlet anser FOKUS å ha dekket inn i kommentarene til kapittel 3.

Med vennlig hilsen

Gro Lindstad
Daglig leder
FOKUS –Forum for Kvinner og Utviklingsspørsmål